

Page: 42

Reach: 15000

Country: SLOVENIA

Size: 2462 cm2

1 / 5

Dr. Blaž Vodopivec

Naročnik: VSE SLOVENSKE ZDRUŽENJE MALIH DELNIČARJEV
Objave so namenjene interni uporabi v skladu z odločbami ZASP in se brez soglasja imetnika pravice ne smejo prosto razmnoževati in distribuirati!
Klipping d.o.o.

Privatizacija bi pristrigla peruti škodljivi tranzicijski eliti!

Metod Berlec, foto: Urban Cerjak

Blaž Vodopivec se je rodil leta 1962. Diplomirano in doktorat iz psihologije je pridobil na ljubljanski filozofski fakulteti, kjer je na oddelku za psihologijo nekaj časa učil statistiko. Bil je soustanovitelj tržnoraziskovalnih podjetij Gral Marketing (danes GFK Slovenija) in Mediana. Od leta 1993 dela v financah, potem ko je pridobil licenco za borznega posrednika in člana uprave družb za upravljanje. Bil je predsednik in član uprav ter nadzornih svetov različnih družb, med drugim v Revozu, Hotelih Metropol, Livu Postojna, Fotoni in Steklarni Hrastnik. Znan je po zanimivih kolumnah v časopisu Finance. Je eden vodilnih podpisnikov peticije za privatizacijo.

Gospod Vodopivec, v zadnjem času ste v javnosti medijsko precej navzoči pri razpravi o privatizaciji podjetij v državni lasti. Spadate med podpisnike peticije za privatizacijo. Verjetno vas to, da je glavni avtor peticije proti privatizaciji ekonomist Jože Mencinger, ni presenetilo.

Seveda ne. Mencinger Slovcem pod etiketo gradualizma in nekakšnega kapitalizma s človeškim obrazom že petindvajset let prodaja nekakšen antikapitalistični postsocializem. Sistem, v katerem so lahko vodilni kadri prejšnjega režima svojo politično moč preobrazili v gospodarsko moč. Ves čas je zagovarjal ukrepe, ki so stari eliti utirali to pot. Stalno zapiranje pred tujim kapitalom, predvsem pred tujimi portfeljskimi naložbami, je omogočilo, da so bile cene delnic naših podjetij ves čas izrazito prenizke. Tako so omogočale koncentracijo kapitala tistih, ki so obvladovali denarni tok podjetij, ki so se lastnili. To so bili direktorji, ki so bili izbrani še v partijskih časih, njihovi protežiranci ali protežiranci njihovih interesnih krogov. To so tiste tovarišijske klike, o katerih govori Egon Zakrajšek. Prijateljska omrežja firm so si vzajemno posojala denarne tokove in formalno titularstvo delnic za nemoten potek te operacije. Na koncu se je večina teh omrežij formalizirala tudi v Forumu 21.

Mencinger je tedaj večkrat dejal, da bi morali lastniki podjetij postati tedanji socialistični direktorji.

Tako je. In ves čas je stal za takim prirejanjem predpisov, ki bi to omogočili. Sem je treba šteti tudi nedelovanje nadzornih agencij in pravosodja, ki je bilo katastrofalno. Nepojmljivo je, da pri vseh eklatantnih primerih zlorab, kraj in, po domače povedano, nategov še noben slovenski član nadzornih svetov ni odškodninsko odgovarjal za svoje početje. Nategnjeni so bili dobavitelji, banke, manjšinski delničarji, zaposleni, pa nič. To je res katastrofa. Vem, da se sliši kot teorija zarote, ampak čedalje bolj sem prepričan, da je bilo tudi pravosodje namenoma onesposobljeno, da je proces tranzicije lahko tekkel po začrtanih tirnicah. Kako sramotno pa je pravosodje tudi spolitizirano oziroma, natančneje rečeno, politično pristransko v prid silam ancien regima, pa se je lepo izkazalo v zadnjem času.

Mencinger Slovcem pod etiketo gradualizma in nekakšnega kapitalizma s človeškim obrazom že petindvajset let prodaja nekakšen antikapitalistični postsocializem. Sistem, v katerem so lahko vodilni kadri prejšnjega režima svojo politično moč preobrazili v gospodarsko moč.

Za tako imenovano tajkunizacijo mnogi obtožujejo prvo Janševo vlado.

Neumnost, takrat se je zgodila samo

češnja na torti že dokončanih postopkov. Ko se je pod prvo Janševo vlado ta krog novostare gospodarske vrhuške počutil ogroženega, so operacijo nadzora nad podjetji z menedžerskimi prevzemi končali oziroma so jo formalizirali, saj je bila lastniška kontrola s strani stare elite prek najrazličnejših delniških parkirišč in reodkupnih pogodb za delnice že dotlej skoraj popolna. Državne banke so jim tedaj po čudnih kriterijih začele odobravati ogromne kredite mimo osnovnih načel bančništva. S tem se je izpolnil Mencingerjev sen. Kakšno škodo je ta operacija povzročila tako tem podjetjem kot državi, pa lepo vidimo. Plačujemo jo s sramotnim razvojnim zaostajanjem večine na ta način »olastninjenih« podjetij, z razpadajočimi cestami in mostovi, z brezposelnostjo, brezperspektivnostjo in revščino ter z milijardami, ki jih mora proračun dajati za sanacijo tovarišijskih bank.

Nekaj časa ste bili tudi direktor družbe za upravljanje, ki je upravljala privatizacijske sklade, tako imenovane pide. Tisto se tudi ni ravno izkazalo kot zgodba o uspehu.

Res je, pidi so na koncu izpadli kot eden najbolj gnilih simptomov gnilega modela privatizacije, ki se je doslej uporabljal v Sloveniji, čeprav privatizacijski skladi kot ena od metod množične privatizacije sploh niso slaba ideja. Vendar smo v Sloveniji naredili čisto vse narobe. Ves čas smo iz igre izrinjali tujce, ki so imeli na področju upravljanja skladov in finančnih trgov znanje in izkušnje. Tujci niso smeli ustanavljati družb za upravljanje. Igro smo prepustili domačim kadrom, ki so v ta posel preskočili naravnost iz dogovornega socializma. Nekdanjim socialističnim bančnikom, prodajalcem zavarovalnih polic in svinjskih polovic. In predvsem so imeli tujci takrat realen kapital, s katerim bi kupljeno lahko pošteno plačali. Domači igralci brez ficka kapitala pa so samo s političnim vplivom ali finančnimi malverzacijami veržili kredite na kredite. In zakonodaja je družbam za upravljanje že v startu dala popolno oblast nad pidi, brez kakršne koli možnosti tržnega nadzora. Če dodamo še zakonodajo in

pravosodni sistem, ki niti v enem primeru ni znal zavarovati **malih delničarjev**, ne moremo pričakovati drugačnega rezultata.

Državljanji, ki so certifikate vložili v pide, na koncu od tega niso imeli prav veliko ...

Ne, praktično nikoli niso mogli na trgu dobiti realne vrednosti svojega premoženja. To je potem z različnimi malverzacijami in amaterskimi investicijskimi odločitvami itak samo še kopnelo. Tujcem, ki so imeli kapital, smo potem tudi onemogočali kupovanje delnic pidov. Cene teh delnic so bile zato ves čas ekstremno nizke in povezani lastniki so jih brez težav ogromno nakopičili. Banka Slovenije pod Arharjevim vodstvom je dolgo prepovedovala tuje porfelske investicije v slovenske delnice oziroma jih je obremenjevala z nenormalno visokimi dajatvami, neke vrste carinami. »Teoretična« podlaga za te ukrepe izvira iz Mencingerja, Ribnikarja in Boleta. Tako kot pri privatizaciji podjetij so za izgovor vedno uporabljali strašenje z grdimi tujci in s »sovražnimi prevzemi«. No, kot rezultat so delničarji pidov večinoma izgubili skoraj celotno vrednost svoje naložbe. Enaka igra spuščanja megle se dogaja pri sedanjem krogu privatizacije. In enak bo tudi izid za sedanje delničarje, vključno z državo, če se ne bomo končno odločili za hitro, učinkovito, pošteno in transparentno privatizacijo vseh državnih podjetij, razen seveda tistih, kjer res ni mogoče zagotoviti delovanja trga in konkurence, kjer gre za monopole, ki jih ni mogoče odpraviti.

Zakaj po vaše država ni pravočasno ukrepala in zavarovala **malih delničarjev?**

Naj povem, da so določeni ljudje regulatorje ves čas opozarjali, da je treba spremeniti pravila za zavarovanje **malih delničarjev** pidov, pa so bili ves čas gluhi za to. Tudi sedanji finančni minister Mramor, ki je bil tedaj predsednik strokovnega sveta agencije za trg vrednostnih papirjev. Tudi vse vlade LDS so bile gluhe za to. Pripravljen je bil celo poseben zakon za zavarovanje **malih delničarjev**, pa je vedno obtičal v neki fazi postopka. Lohiranje proti njemu se je dogajalo na zelo visokem nivoju, aktivirani so bili tudi nekdanji minister, nekdanji ustavni sodnik in državni sekretar. Gledano od blizu je bila gniloba tiste politike res neverjetna. Ta zakon je potem sprejela šele prva Janševa vlada. Ampak takrat je bila majoneza iz tiste tube že skoraj v celoti iztisnjena.

Nedvomno se je Mencinger z zagovarjanjem t. i. nacionalnega interesa v družbi s šefom Foruma 21 Milanom Kučanom precej izpostavil ...

V naši družbi ima ta popačena, naj ji rečemo nacionalno postsocialistična gospodarska filozofija veliko podporo. Volivci jo

nagradujejo. Slovenski volivci so očitno nadpovprečno polni nekih ksenofobnih refleksov, poleg tega ne marajo konkurence in ne marajo, da kdorkoli izstopa. Zato ne bi rekel, da so se avtorji peticije proti privatizaciji posebej izpostavili. Povedali so tisto, kar ljudje radi slišijo, pa ne razumejo, da je prav to tisto, kar nas vleče nazaj, stran od kroga razvitih, bogatih držav. Egalitarizem je pri nas izrazito nadpovprečen. Zato nam kot gospodarski sistem čustveno bolj ustrezajo razni korporativizmi, kolektivizmi, zadružništvo, dogovorna ekonomija in podobno. Je pa neizpodbitno dejstvo, da so te gospodarske paradigme v sodobnem svetu razvojno neuspešne.

Vrniva se k privatizaciji. Kako komentirate naslov Mencingerjeve peticije *Preprečite razprodajo!? Smo res priče prepoceni prodaji državnega premoženja?*

Ne, to je neumnost oz. taktika nasprotnikov privatizacije, da se zadeva spet odloži. Nikoli ni pravi trenutek in za to je vsak izgovor dober, tudi če ga pes na repu prinese, kot pravimo. Razmere na svetovnih kapitalskih trgih so ta čas zelo ugodne in tudi cene pri doslej doseženih prodajah so dobre, nekatere celo presenetljivo dobre. Je pa jasno, da smo precej vrednosti nekaterih državnih podjetij s političnim upravljanjem uničili in da cene nikoli ne bodo več take, kot so bile pred krizo. Edina izjema je prodaja bank. Na evropskem trgu je ta čas zelo velika ponudba bank in delov bank, povpraševanje za naložbe v ta sektor pa je zelo šibko. Tu bi verjetno kazalo še nekoliko počakati. Vendar govorim o največ letu do treh letih, ker obstaja drugače resna nevarnost, da bomo banke s tovarišijskim upravljanjem spet spravili na kolena.

V svoji peticiji še pravijo, da je razprodaja vsiljena ideološka odtujitev, ki naj bi zagotovila prelom z »umazano« socialistično preteklostjo, v kateri so bila zgrajena

podjetja, ki jih zdaj prodajamo, in ki bo Slovenijo uvrstila med druga nekdanja socialistična gospodarstva, o katerih usodi odločajo lastniki multinacionalk. Gre za ideološki prelom?

Nobeno tako nekdanje socialistično gospodarstvo ne obstaja. Obstaja pa kar nekaj nekdanjih socialističnih držav, ki smo jih pred 25 leti zaradi ubožnosti in nerazvitosti upravičeno gledali zviška, zdaj pa kaže, da nas bodo v petih ali desetih letih po gospodarski razvitosti prehiteli. Spomnimo se pridevnika češko (blago). Neskončna sramota je, da zdaj Češka postaja industrijsko bolj razvita država od Slovenije in da danes Čehi na Slovenijo gledajo zviška. Samo zato, ker so se te države ob prelomu odločile, da so s socializmom dokončno opravile. Tako da vsekakor gre tudi za ideološki prelom. Pri nas bi bila lahko odločna privatizacija delen nadomestek za lustracijo, za prelom s starim, neučinkovitim sistemom, za katerega se pred 25 leti nismo odločili. Privatizacija bi pristigla peruti škodljivi tranzicijski eliti. Sprostilo bi se tudi precej naših ustvarjalnih potencialov, ki se danes izgubljajo v neproduktivnem prerivanju okrog političnega plena.

V peticiji tudi piše, da gospodarskih razlogov za razprodajo ni. Naj citiramo: »Finančna sredstva, pridobljena z dosedanjimi zadolžitvami, zadoščajo za odplačevanje dolgov; prilivi v proračun so večji kot lani, presežek na tekočem računu ostaja enako velik. Trditve, da bomo kupnino porabili le za zmanjšanje dolga, so prazne; vseeno je, ali jo porabimo za zmanjšanje dolga ali za pokrivanje primanjkljaja ...« Ali torej drži, da gospodarskih razlogov za privatizacijo ni?

Kako neskončno neumna in neodgovorna gospodarska filozofija! Skratka, dokler imaš še minimalno prostora za dodatno zadolževanje, ti ni treba sprejeti nobenih ukrepov, ki bi pospešili prestrukturiranje, povečali učinkovitost, pripeljali v sistem svež kapital in pospešili razvoj in gospodarsko rast. Osebnostni preprosto ni jasno, kako lahko naši mediji avtorje takih neumnosti še vedno obravnavajo kot nekakšne ekonomske guruje. Filozofija, da ni treba nič spremeniti in da se kar zadolžujemo, dokler se lahko in kolikor se lahko, nas bo na koncu res pripeljala v grško situacijo.

Ko že omenjate Grčijo, kako, mislite, se bo razvila situacija v tej državi? Bo Grčija obdržala evro?

Težko je napovedati. Janis Varufakis (finančni minister) zdaj po svetu Sirizo predstavlja kot gibalno strukturnih reform. Sam menim, da lahko Sirizinim obljubam o strukturnih reformah verjamemo približno toliko, kot bi verjeli obljubi, kakršno je med drugo svetovno vojno zaveznikom dalo komunistično vodstvo tedanjega jugoslovanskega

Page: 42

Reach: 15000

Country: SLOVENIA

Size: 2462 cm2

4 / 5

partizanskega gibanja – namreč, da bodo po vojni spoštovali večstrankarsko ureditev. Stranka, ki je doslej organizirala upor ulice pri vsakem predlogu strukturnih reform in na krilih tega gibanja tudi zmagala na volitvah, glede tega res nima nobene kredibilnosti.

Je pa ta trenutek zelo težko napovedati, kakšen bo izid pogajanj v evroskupini. Doslej je jasno le, da evroskupina pri zahtevah Grčije ne bo popustila niti približno toliko, kot je pričakovala Siriza, kot je obljubljala Siriza in kot so konec koncev pričakovala tudi levičarska gibanja po Evropi, tudi pri nas. Evroskupina je Grčiji dala zelo tesen, kompakten pogajalski okvir. Država mora spoštovati svoje zaveze in dogovore, še posebej če je v situaciji, ko potrebuje zunanjo finančno pomoč, ne glede na to, da so volivci dali krmilo vlade v roke stranki, ki je obljubljala, da tega ni treba. Tu imajo mednarodne zaveze prednost pred demokracijo, kar je logično, saj bi se drugače porušil mednarodni pravni red.

Grčija je v petek privolila v to logiko, v spoštovanje zavez. Ocenjujete, da to pomeni, da grški odhod iz evroobmočja ni več na mizi?

Težko je oceniti, ali si stranki res prizadevata doseči sporazum ali gre pri vsem skupaj samo za to, da se krivda za grški odhod iz evroobmočja preloži na drugo stran. Mnogi vrhunski ekonomisti pravijo, da bi bilo Grčiji bolje brez evra. Na primer nobelovec Stiglitz. Tudi evroobmočje bi laže zadihalo brez Grčije. Sam ocenjujem, da odhod Grčije ne bi povzročil posebnih pretresov na finančnih trgih, vendar nihče ne želi prevzeti politične odgovornosti za to odločitev. Očitno se vodilni evropski politiki zavedajo, da bodo tisti, ki so zraven pri neprijetnih dogodkih, nekoč za to dobili politični udarec, pa ne glede na to, da bi bile njihove odločitve dobre oziroma ustrezne. To očitno ve tudi Cipras. Mimogrede, to lekcijo je pravkar dobil tudi naš guverner Jazbec.

Ko ste že omenili Jazbeca – pri nas je ta čas politično in medijsko zelo aktualna razprava o zadnji dokapitalizaciji slovenskih bank in s tem povezanim izbrisu podrejenih obveznic. Smo banke konec leta 2013 res preveč dokapitalizirali?

Za zdaj ni nobenega objektivnega indikatorja, ki bi kazal, da so bile izgube v bankah ocenjene previsoko. Prej nasprotno. Obstaja pa velik interes imetnikov podrejenih obveznic, da bi to dokazali, ker bi tako dokazali, da so bile njihove obveznice neupravičeno porabljene za pokrivanje teh izgub. In ta interes imetnikov podrejenih obveznic se je ujel z interesom starih elit, ki bi tudi rade dokazale, da se z bančno luknjo pretirava, da prejšnja ureditev sploh ni bila tako slaba in

da lahko zdaj, ki so najhujše grožnje krize za nami, nadaljujemo lepo po starem, brez pomembnih sprememb. Če se ta interesa ne bi ujela, zgodba podrejenecv nikakor ne bi dosegla take odmevnosti.

Pa vendar, ljudi, ki so jim bili odvzeti prihranki, je treba razumeti, mar ne?

Sam jih popolnoma razumem. Razumem tudi, da uporabljajo pravna sredstva in medije za doseganje svojih ciljev. Vendar je šla zadeva vseeno predaleč z napadi in s podtikanji, ki so dosegli vrh v medijskem linču guvernerja Banke Slovenije. Imetniki podrejenih obveznic se pač morajo zavedati, da so bile banke v predstečajni situaciji, podrejene obveznice pa so namenjene pokrivanju izgub v takih primerih. So del regulatornega kapitala banke. Pri tem je popolnoma depasirano govoriti o nekakšni kraji. Tu gre za igro z ničelno vsoto med podrejenici in davkoplačevalci. Če podrejenici k sanaciji bank pripravijo manj, morajo davkoplačevalci več. O pravnih vidikih zadeve pa naj v miru presodi ustavno sodišče.

Kako kot psiholog gledate na to, da je slovenska tranzicija pokazala, da Slovenci kot narod nismo taki biseri, kot smo mislili? Ta naša samopodoba, da smo priden, delaven in pošten narod, se je precej omajala ...

Sam kljub temu menim, da smo Slovenici pridni, delavni in pošteni. Oblikovala nas je srednjeevropska habsburška tradicija, tudi protestantizem je pustil močne sledi. Predvsem smo imeli smolo, da smo med drugo svetovno vojno postali del ozemlja, kjer so oblast prevzele komunistične partije pod vodstvom Kominterne. Lahko bi bilo tudi drugače. Komunistični režim seveda ni nagrajeval pridnosti, poštenosti in

ustvarjalnosti, ampak ubogljivost, sprenevedanje in laganje. Poleg tega je beograjski režim nagrajeval balkansko poslovno miselnost in ne protestantske. Ne strinjam se s kolumnisti, kot sta na primer Ihan in Mazzini, ki v slovenskem nacionalnem značaju iščejo vir nekaterih negativnih lastnosti, kot naj bi bila na primer hlapčevstvo ali egalitarizem. Gre za situacijsko pogojeno vedenje. Ko se bo temeljito spremenil sistem, spodbude, ki jih sistem daje posameznikom, bodo tudi ti negativni poudarki izginili. V času osamosvajanja smo imeli žal preveč posla z obrambo samostojnosti. Zdi se, da je bila vsa pozitivna energija za spremembe, ki se je tedaj nakopičila, porabljena za graditev samostojne države, nič pa je ni ostalo za temeljito spremembo sistema. Drugače sem absolutno prepričan, da smo Slovenci sposobni dosegati enake gospodarske rezultate kot na primer Avstrijci. Manjka nam kapitala, odprtosti in spodbud, odpraviti pa moramo cel kup omejitev in rigidnosti v sistemu.

No, pogledva še peticijo za privatizacijo. Nedvomno je nastala kot odgovor na peticijo proti privatizaciji. Je bilo torej treba slovenski javnosti pokazati, da niso vsi proti privatizaciji?

Predvsem je bilo to očitno treba pokazati slovenskim medijem. Izjemno sem vesel te pobude, ki je končno dala glas tudi drugi strani. Privatizacija je že dvajset let ključna točka političnega boja pri nas. To se je najbolje videlo pri padcu druge Janševe vlade. Ko se je izkazalo, da s temeljito privatizacijo mislijo resno, se je proti tisti vladi oblikovala najširša mogoča koalicija – od državnih organov, sodstva, sindikatov prek medijev in protestnikov po ulicah do koalicijskih partnerjev. In seveda politične opozicije, ki je

Predvsem smo imeli smolo, da smo med drugo svetovno vojno postali del ozemlja, kjer so prevzele oblast komunistične partije pod vodstvom Kominterne.

po silovitih kritikah potem prevzela celoten program vlade Janša-Šušteršič, razen privatizacije. Oziroma je prevzela le toliko privatizacije, kot je bilo nujno zaradi zahtev Bruslja.

Precejšnja odgovornost za krizo v Sloveniji nosijo, nosimo tudi mediji. Pred časom ste pisali o kompleksu »belo-črnih levo-desnih medijskih refleksov«, ki je glavna ovira, »ki preprečuje Sloveniji prehod v normalno, odprto in moderno družbo« ...

V slovenskih medijih vidim predvsem dva problema. Prvič, mediji se preveč uporabljajo v boju med različnimi skupinami za državni denar. Večina tistega, kar res zbuja pozornost v medijih, so afere. Velikokrat so povezane z domnevnimi nepravilnostmi v državnih podjetjih ali pri javnih razpisih in podobno. Pri tem gre včasih za resno raziskovalno novinarstvo. Velikokrat pa gre za lobistično podtaknjene izmišljije ali prikrojene resnice, ki jih mediji nekritično prenašajo. Gre za boj za denarni tok nekega državnega podjetja med različnimi klikami ali za neko vrsto poslov z državo in javnim sektorjem. Del medijev je pač temu namenjen. Največji slovenski dnevnik niso brez razloga pristali v lasti najhujših tajkunskih konglomeratov. Ta del problema bi privatizacija precej omilila. Tudi dokončno razbitje teh konglomeratov bi precej zaleгло.

Drugi del problema pa so prevladujoči levičarski refleksi pri slovenskih novinarjih. Večina naših novinarjev pač prihaja iz marksistične trdnjave po imenu FDV. Očitno večina novinarskega kadra nikoli ne zna prerasti antikapitalističnega rdečega revolucionarnega zanosa, ki so jim ga tam privzgojili.

Res je skoraj povsod po svetu večina časopisov nekoliko bolj levo usmerjena. In tudi družboslovnih fakultet. Vendar je šla pri nas stvar tako daleč, da skoraj ni mogoč racionalen dialog. V mentalnem svetu slovenskega mainstream novinarja je avtomatično vsega hudega kriv kapital, kapitalizem, korporacije, neoliberalizem, desnica in tako dalje. ZDA in Janša. Sploh ni treba o ničemer razmišljati. To seveda ne more biti podlaga za kakovostno analizo problemov, za kakovostne medije.

Najmočnejša stranka v opoziciji je SDS. Kako gledate na t. i. pomladne stranke oziroma na to, kar je od njih ostalo? Zakaj so desnosredinske stranke na zadnjih volitvah skupno dosegle tako slab rezultat?

Popolnoma jasno je, da je SDS ogromno škodo povzročil pristranski proces Patria. Tudi stranka sama se na situacijo ni odzvala najbolje. NSi je poudarek dala gospodarskemu liberalizmu, kar je po moje neposrečeno. Tradicionalna krščanskodemokratska stranka bi morala temeljne poudarke svojega političnega programa dati drugim temam. Njeni tradicionalni volivci so drugje. Izpad SLS iz parlamenta je majhna tragedija, vendar sem prepričan, da je osip njihovih glasov trend, ki ga ni mogoče zasukati. Absolutno sem prepričan, da je združitev NSi in SLS eden nujnih pogojev za konsolidacijo slovenske desne sredine.

Bi bilo treba tudi na tej strani, v tem prostoru začeti ustanavljati nove stranke?

To je lahko dvorezen meč, saj lahko drobljenje glasov še poveča delež desnosredinskih glasov, ki ne bodo dosegli parlamenta. Da ne bi narobe razumeli moje prejšnje

izjave o NSi in liberalizmu; zelo sem vesel, da slovenske desnosredinske stranke liberalizem končno postavljajo v jedro svojega gospodarskega programa. Mislim pa, da bi morala NSi oziroma združena NSi in SLS ciljati na 15 do 20 odstotkov glasov. Da bi to lahko dosegla, mora v ospredje vrniti klasične krščanskodemokratske teme in tudi klasične krščanskodemokratske voditelje.

Prepričan pa sem tudi, da bi Slovenija potrebovala laično desnosredinsko liberalno stranko in da je na političnem trgu tudi dovolj prostora zanjo. Po moje bi samo tak desnosredinski trojček lahko spet nagnil volilno tehtnico na desno stran. Torej: SDS, ki postavlja v ospredje osamosvojitve, slovenstvo, prekinitve s prejšnjo državo; potem krščanska demokracija s poudarkom na tradicionalnih krščanskih vrednotah in temah; potem pa liberalna stranka, ki postavlja v ospredje gospodarsko odprtost, vitko državo, modernizacijo in vključevanje v globalno dogajanje pa vrednote osebne in gospodarske svobode, iniciative in odgovornosti.

Menim tudi, da temelj povezovanja desnosredinskih strank ne more več biti nova pomlad oziroma novi Demos. Tisto, kar je najbolj spodletelo pri slovenski tranziciji, je prav gospodarska filozofija, gospodarski sistem, privatizacija, bančništvo, nedeljujoči kapitalisti trgi. In Demos glede teh vprašanj v svojem času ni imel pravih odgovorov, ki bi šli v smeri liberalnega odprtega tržnega gospodarstva. Tudi večina Demosovih strank je imela tedaj v jedru svoje gospodarske filozofije nekakšen nacionalni interes, predmoderni korporativizem, socialdemokratske teme, celo neke vrste agrarni socializem. Zato tudi Demosove vlade, ki jo večina šteje za desno vlado, sam ne morem uvrstiti v ta pol. Vlada, v kateri je bil podpredsednik in glavni za gospodarstvo tak izrazit antikapitalist kot Mencinger, ne more biti desna. Mogoče dejstvo, da so vse desnosredinske stranke podprle peticijo za privatizacijo, predstavlja jedro, okrog katerega bi se lahko začel graditi konsenz za njihovo prihodnje sodelovanje.

Še na kratko za konec. Kaj bo treba storiti, da bo Slovenija končno postala normalna država, da se bo dokončno izvila iz krize?

Temeljita privatizacija, reforma trga dela, reforma insolvenčne zakonodaje, poenostavitev davčnega sistema, znižanje davčnih obremenitev za bruto plače od 1.500 do 5.000 evrov, poenostavitev in pospešitev pridobivanja gradbenih dovoljenj za nove projekte, poenostavitev celotne regulative. Manj antikapitalističnega razpoloženja v javnosti in medijih, ker v tako okolje resni investitorji težko investirajo resen denar. Brez novih velikih investicij, pa ne državnih, kvalitetnih novih delovnih mest ne moremo dobiti. Prvi pogoj, da se to uresniči, sta vsaj dva zaporedna mandata desnosredinskih vlad. **D**